

Engels overbruggen

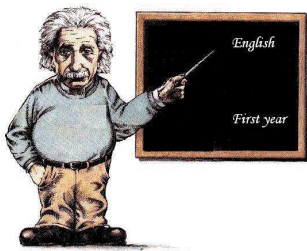
Brugklasdocenten en -leerlingen over de leerlijn Engels

“Engels was echt een makkelijk vak!” “Ja, maar nu is het ineens een stuk moeilijker!”

Dit zouden zomaar reacties van leerlingen kunnen zijn op de aansluiting van Engels op de basisschool op Engels in de brugklas, oftewel, de leerlijn. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat deze overgang gepaard gaat met problemen. Zo blijkt dat het niveau van Engelse taalbeheersing binnen een brugklas sterk uiteen kan lopen als gevolg van het inhoudelijk vaak verschillende basisonderwijs dat de betreffende leerlingen genoten hebben (Edelenbos 1993). Deze uiteenlopende niveaus van brugklasleerlingen leiden vervolgens niet zelden tot het zogenaamde ‘vanaf nul’ beginnen (Holdinga 2007). Dit zijn echter constatering waarbij de ervaringen van leerlingen en docenten buiten beschouwing zijn gelaten. In ons onderzoek staan juist deze partijen centraal en zowel brugklasleerlingen als –docenten is gevraagd wat nu hun ervaringen zijn met het vak Engels. Is er volgens hen eigenlijk wel een probleem met de overgang van het basis- naar het voortgezet onderwijs. Dit hebben wij onderzocht op het CSG Bogerman in Sneek, De Werkplaats in Bilthoven en het Driestar College in Gouda.

Ervaringen van docenten

Om tot een beeld te komen van hoe brugklasdocenten de leerlijn voor het vak Engels in de dagelijkse onderwijspraktijk ervaren, hebben we drie docenten geïnterviewd. De interviews focusten op drie thema’s omtrent de overgang van groep acht naar de brugklas die belangrijk kunnen zijn voor de leerlijn: het begin van het brugklasjaar en de voorbereiding daarop, het brugklasjaar zelf, en de momenten waarop een docent individueel en als lid van de sectie kijkt naar de leerlijn voor zijn vak.

Voor en bij binnenkomst: contact met en kennis van basisscholen?

Hoewel het op één school wel wordt georganiseerd, is er over het algemeen weinig contact tussen de basisschool- en brugklasdocenten. De docenten spreken allemaal de wens uit meer contact te willen hebben met de aanleverende basisscholen over het vak

Engels. Dit contact zou volgens hen kunnen bijdragen aan meer kennis over de gebruikte methodes, de werkvormen, de vaardigheden die worden geoefend en getoetst en het beginniveau van de leerlingen als ze van het basisonderwijs afkomen. Kortom, kennis waarvan de docenten aangeven deze te missen en verder te willen uitbreiden. Ook de kerndoelen van het basisonderwijs, die bij twee van de drie docenten niet bekend zijn, zouden onderwerp van dit contact kunnen zijn. Dit blijkt voor hen echter lastig te organiseren door onder andere tijdgebrek.

Het brugklasjaar: niveauverschillen?

Alliedrie de docenten verwachten een bepaald instapniveau van hun leerlingen bij binnenkomst in de brugklas, namelijk het niveau waar de lesmethode vanuit gaat. Hieruit blijkt dat het ‘beginnen vanaf nul’ dus niet tot de dagelijkse praktijk behoort. Alle docenten zijn het er over eens: leerlingen nemen verschillende ervaringen mee van de basisschool naar de brugklas en komen op verschillende niveaus binnen. De docenten geven allemaal aan dat het hierdoor onmogelijk is van tevoren rekening te houden met de ervaringen met Engels die de

leerlingen van de basisschool meenemen. Bij alle docenten wordt tijdens de eerste weken van het jaar duidelijk wat het niveau van de leerlingen is. Toch typeren zij dit niet als een probleem, maar meer als iets vanzelfsprekends: het is normaal dat je in de eerste weken probeert uit te zoeken waar je leerlingen ongeveer zitten. Dit kan door middel van instaptoetsen of gewoon in de lessen, in plaats van dat je het van de basisschool meekrijgt. Ook gedurende het jaar vormt het niet een heel groot probleem in de lessen Engels. Sommige leerlingen werken hierdoor onder hun niveau en anderen er juist weer boven, maar er wordt gedifferentieerd waar dat niet teveel problemen oplevert en uiteindelijk werken alle docenten naar een gemiddeld eindniveau toe.

In hoeverre dit niveauverschil aan de leerlijn Engels ligt, is de grote vraag. De docenten zijn hier terughoudend over. Zij merken wel aan de reacties van hun leerlingen dat de persoonlijke interesse van de basisschoolleerkracht in Engels er toe doet. Een docent die het heel leuk vindt zal automatisch meer tijd besteden aan Engels dan een docent die zich niet interesseert voor het vak. Tegelijkertijd benadrukken alle docenten de factoren die ook van groot belang zijn voor het niveau: aanleg, algemene ontwikkeling en interesse. Deze factoren zorgen ervoor dat leerlingen die door weinig ervaring misschien op een laag niveau beginnen uiteindelijk wel weer bij kunnen komen.

Een doorlopende leerlijn kan wel de manier waarop leerlingen het vak Engels beleven beïnvloeden. Leerlingen met weinig ervaring met Engels op de basisschool zien zichzelf volgens de docenten vaker als zwak, voelen zich minder zeker tijdens het oefenen van de vaardigheden en geven dit vaak als excuus als ze het moeilijk vinden. Vooral de leerling

met weinig ervaring heeft hier last van. Het is echter niet zo dat leerlingen met meer ervaring zich ook als sterker profileren.

De docent en sectie als vakexperts

In tegenstelling tot de leerlijn binnen de eigen middelbare school, is de leerlijn van groep 8 naar de brugklas geen punt van discussie in de verschillende secties Engels. De docenten geven echter wel aan geïnteresseerd te zijn in het onderwerp en er zeer zeker over na te denken. Het echt organiseren van contact tussen scholen en overleg over de leerlijn, leerstof, werkvormen en vaardigheden lijkt het grootste struikelblok te zijn. De docenten geven aan te kampen met tijdgebrek en het is voor hun gevoel een te groot project om zelf op te zetten. Daarbij komt dat de meningen verschillen over waar de verantwoordelijkheid voor een goede leerlijn Engels zou moeten liggen. De ene docent vindt dat die bij de brugklasdocenten en de leerkrachten uit groep acht ligt, de andere vindt dat de beleidsmakers en schoolleidingen van basisen voorgezet onderwijs verantwoordelijk zijn om een eerste stap te nemen.

Ervaringen van leerlingen

Om te onderzoeken hoe leerlingen over het veronderstelde probleem van de overgang denken, hebben wij bij in totaal 122 brugklasleerlingen een enquête afgenomen. Hierin werd gevraagd naar hun ervaringen met Engels op drie verschillende momenten tijdens de overgangsfase: in groep acht, aan het begin van het brugklasjaar en tegen het einde van het brugklasjaar. De resultaten van deze enquête zullen nu aan bod komen.

Vaardigheden

Ten eerste hebben we gekeken of de leerlijn doorloopt op het gebied van de vaardigheden.

Leerlingen moesten aangeven hoe vaak of hoe weinig zij vinden dat de vaardigheden lezen, luisteren, spreken en schrijven getraind worden. Zij geven aan dat de hoeveelheid aandacht die er besteed wordt aan de verschillende vaardigheden over het algemeen verschilt. Vooral op het gebied van schrijfvaardigheid en leesvaardigheid wordt er meer van hen gevraagd in de brugklas dan op de basisschool. Spreekvaardigheid maakt in de beleving van de leerlingen aan het begin van het brugklasjaar een klein sprongetje, maar gaat daarna weer terug naar de hoeveelheid die ze gewend zijn van de basisschool. Bij luistervaardigheid verandert er door het jaar heen weinig.

Daarnaast blijkt uit onze resultaten dat er een correlatie is tussen de school waar de brugklasleerling les krijgt en de hoeveelheid aandacht die er volgens de leerling aan de verschillende vaardigheden wordt besteed. Hieruit kun je concluderen dat het doorlopen van de leerlijn niet alleen aankomt op wat leerlingen op de basisschool aan Engels krijgen, maar zeker ook sterk afhankelijk is van de brugklas waar je in terecht komt.

Zelfinschatting

Ten tweede hebben we de leerlingen gevraagd aan te geven hoe goed zij zichzelf inschatten in vergelijking met klasgenoten. Het blijkt dat leerlingen die zichzelf slecht, gemiddeld of goed vonden op de basisschool, dit ook vinden aan het begin en eind van het brugklasjaar. Daarnaast blijven de grootte van deze groepen tijdens de hele overgangsfase ongeveer gelijk. Dit zou kunnen betekenen dat de leerlijn weinig problemen geeft. Zou een leerling zich immers aan het begin van het brugklasjaar ineens slechter of beter vinden, dan zou dat kunnen duiden op een respectievelijk te hoog of te laag instapniveau in de brugklas, wat hier niet het geval lijkt te zijn.

Een interessant resultaat dat hierbij vermeld moet worden, is dat er een zwak verband bestaat tussen hoeveelheid Engels op de basisschool en de zelfinschatting aan het begin van de brugklas. Hoe minder Engels de leerlingen op de basisschool gehad hebben, hoe lager zij hun eigen niveau lijken in te schatten. De ervaringen met Engels die de leerlingen op de basisschool opdoen, beïnvloeden dus hun beleving van het vak op de middelbare school. Dit werd eerder al geconstateerd door de docenten. Zij zeiden dat leerlingen die weinig ervaring hebben met Engels, zich ook vaker als zwak bestempelen.

Niveau en durf

Vervolgens hebben we de zelfinschatting van de leerlingen vergeleken met de mate van zelfvertrouwen en durf om de taal te gebruiken in de les. Er blijkt een sterk significant verband tussen deze twee items te zijn. Hoe slechter leerlingen zich in vergelijking met klasgenoten vinden, hoe minder zij de taal durven gebruiken.

Wanneer deze resultaten gekoppeld worden aan de voorgaande, zien we een indirect verband tussen de hoeveelheid Engels op de basisschool en de durf van de leerlingen om de taal te gebruiken. Hebben de leerlingen voor hun gevoel weinig Engels gehad op de basisschool, dan kunnen zij hun niveau lager inschatten dan dat van hun klasgenoten en zullen zij het minder snel aandurven om Engels te gebruiken.

Andere interessante resultaten

Nu zijn er nog een aantal resultaten die interessant zijn om te vermelden, maar die niet significant zijn. Zo hebben wij bijvoorbeeld gekeken naar het eventuele verband tussen hoeveel Engels op de basisschool is gegeven en het cijfer dat de leerlingen op het moment van de enquête hadden. Hieruit kwam naar voren dat

leerlingen die vinden veel Engels te hebben gehad, nu ook gemiddeld een 8 of hoger staan.

Daarnaast vinden leerlingen Engels aan het begin van het brugklasjaar gemiddeld moeilijker dan op de basisschool. Aan het eind van het brugklasjaar vinden de meeste leerlingen het weer makkelijker dan aan het begin. Dit komt ook overeen met wat de docenten zeggen over het bereiken van een eindniveau in de brugklas. Zij werken namelijk toe naar een gemiddeld eindniveau waarin de grootste verschillen weggewerkt zijn.

Tot slot hebben we nog gekeken naar een mogelijk verband tussen hoe moeilijk en hoe leuk leerlingen het vak Engels vinden. Verrassend genoeg blijkt hier zowel op de basisschool als gedurende het hele brugklasjaar geen aantoonbaar verband te zijn. Leerlingen die Engels moeilijk vinden, kunnen het vak wel als plezier ervaren, terwijl leerlingen die erg goed zijn in Engels het niet per definitie ook leuk vinden.

En – is er nu een probleem?

Uit de antwoorden van docenten spreken weinig zorgen over de leerlijn. Ten eerste wordt daar als reden voor gegeven dat docenten kijken naar de voortgang van de leerlingen vanaf hun binnenkomst en niet naar hun basiskennis: “Leerlingen worden tenslotte getoetst op wat ze bij mij leren en niet beoordeeld op wat ze al weten vanuit de basisschool”. Daarnaast wordt het feit dat de niveau’s verschillen, neergezet als iets wat vervelend is, maar wat er nu eenmaal bij hoort: “Het is gewoon zo, het is al jaren zo, en de leerlingen komen altijd wel weer op niveau. Toen ik elf jaar geleden begon was dat al zo en het is nog steeds zo”. Kortom, het zou fijn zijn als er meer aandacht voor zou zijn, als er tijd en gelegenheid was om

overleg te plegen en programma’s af te stemmen, maar het is geen enorme last die op de schouders van de brugklasdocenten drukt.

Uit de antwoorden van leerlingen komen een aantal resultaten naar voren die wijzen op een probleem met de leerlijn. Allereerst blijkt dat middelbare scholen een verschillende hoeveelheid aandacht besteden aan de vier vaardigheden. Het doorlopen van je leerlijn hangt dus sterk af van de brugklas waar je terecht komt. Daarnaast kan het feit dat leerlingen die weinig Engels hebben gehad en dus ook minder de taal durven te gebruiken, duiden op een slecht doorlopende leerlijn. Deze tendens kan echter ook ontstaan zijn door bijvoorbeeld de verandering van klas en school, waardoor er nog niet zo’n veilige sfeer is gecreëerd als ze gewend waren op de basisschool.

Een resultaat dat aangeeft dat de leerlijn wel goed doorloopt, heeft te maken met de zelfinschatting. Leerlingen blijven zichzelf namelijk slecht, gemiddeld of goed vinden gedurende de overgang, waaruit de conclusie kan worden getrokken dat het instapniveau in de brugklas voor hen niet te hoog of te laag ligt.

Aanbevelingen

De leerlingenquête heeft duidelijk gemaakt dat het doorlopen van de leerlijn ook grotendeels te maken heeft met de school en hoe daar het Engels opgepakt wordt. De drie scholen die meegedaan hebben aan dit onderzoek hadden een heel verschillende aanpak. Wil je er zeker van zijn dat de leerlijn goed verloopt, dan zouden de basisscholen en de middelbare scholen (het liefst samen) kritisch naar hun curricula moeten kijken. Om dit te kunnen realiseren moeten de schoolleidingen van beide partijen hiervoor de randvoorwaarden creëren. Denk hierbij

aan tijd voor overleg en het opnemen van deze tijd in de normjaartaak.

Op één van de scholen noemde de docent de opkomst van basisscholen die gaan werken met versterkte programma's voor Engels. Dit staat bij een aantal basisscholen al in de startblokken. De niveauverschillen tussen leerlingen van scholen die dit wel en niet aanbieden, zullen hierdoor uiteenlopen. De aandacht voor de leerlijn, die nu nog niet zo dringen lijkt, wordt dan noodzaak wordt.

Suggesties voor verder onderzoek

Op basis van de in de interviews vergaarde informatie is het aan te bevelen dit onderzoek een vervolg te geven door deze gegevens te verwerken in een enquête die kan worden afgenomen bij een groter aantal brugklasdocenten. Op deze manier zullen meer gefundeerde uitspraken kunnen worden gedaan over de leerlijn Engels.

De voorgaande aanbeveling kan ook gelden voor de enquête die onder brugklasleerlingen is verspreid. Door deze enquête af te nemen bij een grotere groep, zullen de resultaten representatiever zijn.

Tot slot is het aan te bevelen een longitudinaal onderzoek te doen naar de leerlijn. We denken hierbij aan het enquêteren van leerlingen gedurende de overgang. Zij zullen dan vanaf groep acht tot het einde van het brugklasjaar worden gevolgd en bevraagd naar hun ervaringen.

Literatuurlijst

Bodde, M. *et al.* "Taal en school." *Driemaal Taal*. Groningen: Wolters, 2002. Qtd in reader Fontys hogescholen. A. van Enckevort and T. van Lierop, 2002/2003. 8-21

Edelenbos, P. *De aansluiting tussen Engels in het basisonderwijs en Engels in het voortgezet onderwijs*. Groningen: Rion, 1993.

Eijk, R.E. van. "English is cool: the teaching of English in primary schools." Masterscriptie *Educatie en Communicatie*, 2007.

Holdinga, L. "Van Engels in het basisonderwijs naar Engels in het voortgezet onderwijs. Een onderzoek naar mogelijke verbetering van de aansluiting." Masterscriptie *Taal en Ontwikkeling*, 2007.

Oostdam, R. and H. van Toorenburg. "Leuk is not enough." *Levende Talen Tijdschrift* 3.4 (2002): 3-18

*Rhodé van Eijk
Lotte Jager
Janneke Wassenaar*

*Lio's Engels aan het IVLOS te Utrecht.
Dit artikel is onderdeel van het Praktijkgericht
Onderzoek dat deel uitmaakt van de Master
Educatie en Communicatie*

Bijlagen

A. De interviewvragen uitgewerkt

	Docent 1	Docent 2	Docent 3
Thema 1			
1 Heeft u contact met de toeleverende basisscholen over het vak Engels?	<p>Nee, er is geen contact over dit specifieke vak. De teamleiders van de brugklas hebben natuurlijk wel overleg met de leerkrachten in groep 8, maar dat gaat meer over het algemene niveau.</p> <p>Ik ben best nieuwsgierig naar wat ze doen in groep 8 aan Engels, maar dat ben ik ook naar de andere vakken en het niveau in het algemeen.</p> <p>Het zou fijn zijn als dit contact er zou zijn, maar ik zou het zelf niet opzetten of inplannen i.v.m. tijdgebrek.</p>	<p>Ja, een keer per jaar is er een overleg met brugklasdocenten en leerkrachten uit groep 8. Zelf ben ik nog nooit geweest, omdat ik niet kon, maar ze hebben het er dan over wat ze behandeld hebben en wie sterk/zwak is. Ze willen het wel vaker gaan doen dan een keer per jaar, maar ik weet niet vanaf wanneer.</p>	<p>Nee. De teamleiders hebben wel overleg met de basisscholen over de aanmelding, toelating en plaatsing.</p> <p>Niet specifiek over Engels. Toch zou ik dat wel willen, maar dan vooral over wat ze doen op de basisschool aan Engels.</p>
2 Kent u de methodes en werkvormen die de verschillende basisscholen voor Engels gebruiken?	<p>Nee. Ik ben wel geïnteresseerd naar de leerstof en werkvormen die op de basisschool gebruikt worden voor Engels.</p>	<p>Nee. Het zou misschien beter zijn als ik ze kende, want dan weet je een beetje wat ze gewend zijn.</p>	<p>Nee. Geen idee. Leerlingen hebben wel eens een werkboek laten zien.</p>
3 Bent u bekend met de kerndoelen van het basisonderwijs voor het vak Engels?	<p>Ja – ik herinner ze nog uit mijn opleiding. Het beginniveau en een basiswoordenschat is ongeveer bekend. Leerlingen voldoen er praktisch altijd aan, maar of dit aan het onderwijs of aan de eigen interesse en aanleg ligt weet ik niet.</p>	<p>Nee. Ik geloof niet echt dat het nuttig is, want je weet niet of scholen zich er echt aan houden.</p>	<p>Nee. Geen idee van. Ik vraag leerlingen wel wat ze hebben gehad. Dat verschilt heel erg.</p>
4 Weet u op welke vaardigheden de nadruk ligt voor Engels in het basisonderwijs?	<p>Het beeld dat ik krijg van wat de werkers vertellen is dat er erg veel <u>geluisterd</u> wordt op basisscholen, en dan vooral naar liedjes. Ook hoor ik de werkers vaak zeggen dat ze op de basisschool zingen in het Engels.</p> <p>Er wordt nauwelijks geschreven, en misschien iets gesproken en gelezen, maar niet veel.</p> <p>Luisteren is natuurlijk ook de veiligste vaardigheid om te behandelen op de basisschool. Ik vind het ook niet erg dat ze dus relatief veel aan luisteren doen. Het is belangrijk dat ze dit</p>	<p>Nee. Je gebruikt hier toch weer je eigen methode, dus ze kunnen wel gewend zijn aan veel spreekvaardigheid, maar als dat in onze methode niet veel voorkomt dan zullen ze zich aan moeten passen.</p>	<p>Ik heb het idee dat het heel erg afhangt van de docent die je hebt in groep 8. Een docent die Engels leuk vindt zal veel meer aan Engels doen dan een docent die niet zoveel met dat vak heeft.</p>

	<p>snel oppakken zodat ze mij verstaan als ik Engels spreek, en ik vind het belangrijk dat docenten op de basisschool vooral geen dingen gaan doen die ze misschien helemaal niet kunnen.</p> <p>Verder vind ik Engels op de basisschol ook van belang voor de bewustwording wat Engels nou is, waarom het belangrijk is, hoe het klinkt. Dan komt de echte uitwerking wel in het V.O.</p>		
<p>5 Is het voor u duidelijk wat het niveau van de brugklassers bij binnenkomst is?</p>	<p>We gaan uit van een standaard beginniveau van woordenschat en vaardigheden. Dit is het niveau waarmee de methode begint, leerlingen moeten die wel kunnen begrijpen.</p> <p>Soms kunnen ze dit niet, in dat opzicht is het dus niet altijd duidelijk wat bij binnenkomst het niveau <u>is</u>, wel hoe het <u>zou moeten zijn</u>.</p> <p>Het beginniveau zoals dat <u>is</u> wordt in de eerste paar weken duidelijk, nadat je de leerlingen hebt gerustgesteld, hebt laten wennen en ze met hun eerste "echte" Engels beginnen.</p>	<p>Ja. Dit merk je meteen als je leerlingen bijvoorbeeld wat laat voorlezen, bij overhoringen en aan hoe snel ze grammatica oppakken. Dit is wel goed om te weten, want dan kun je leerlingen die het moeilijk vinden wat extra aandacht geven.</p>	<p>Ik vraag de leerlingen bij binnenkomst wel wat ze hebben gedaan, en bij het eerste hoofdstuk blijkt ook wel wat ze hebben gehad, wat ze makkelijk en moeilijk vinden.</p> <p>Verder heb je van tevoren geen idee van het niveau van de leerlingen, je kent ze ook niet, dus je kan nog niet zeggen waar elk kind zit.</p>
<p>6 Is er een instaptoets voor leerlingen die in de brugklas komen?</p>	<p>Nee. Ik wil dat ook niet, omdat ik geen stempel wil drukken op de leerlingen van "jij kan het niet" en "jij kan het wel". Leerlingen die nog niets kunnen pikken het vaak snel genoeg op, en leerlingen die heel veel kunnen hebben een grote kans om lui achterover te gaan hangen. Ik wil gewoon beginnen zonder oordeel over hun kennis en vaardigheden.</p>	<p>Ja. Maar, ik heb geen idee hoe die eruit ziet. Ik heb hem zelf nog nooit afgenomen en hij wordt ook niet door iedereen gebruikt.</p>	<p>Dit jaar hebben we wel een instaptoets gedaan waar Engels inzit. Maar dat is voor een bepaalde categorie leerlingen. Ik weet niet hoe die toets eruit ziet, die is van het CITO.</p>
Thema 2			
<p>7 Merkt u in uw lessen dat leerlingen verschillende ervaringen met het vak Engels meenemen van de BS?</p>	<p>Ja, je merkt het wel. Maar het gaat dan over verschillende ervaringen met "Engels" in het algemeen, en ik kan niet precies beoordelen of dit ligt aan de docent en de lessen in groep 8 of aan hun algemene ontwikkeling en interesse.</p> <p>Wat ze vertellen over de basisschool komt vaak wel overeen: veel luisteren, zingen, etc. Maar wat zij "veel" vinden blijft natuurlijk de vraag, dat verschilt per kind.</p>	<p>Nee. Ze vertellen niet veel over Engels op de basisschool. Alleen af en toe krijg je opmerkingen over hoe ze woordjes leerden in groep 8 of een bepaalde grammaticaregel die ze anders uitgelegd hebben gekregen. Ik hoor nooit echt opmerkingen van leerlingen dat ze het een leuk of juist een stom vak vonden.</p>	<p>Ja, je merkt wel dat het ene kind heel veel heeft gehad en de ander heel weinig. Dat zeggen ze zelf ook wel eens, vooral tegen elkaar of wanneer ze het moeilijk vinden.</p>

<p>8 Ervaart u dat leerlingen op verschillende niveaus voor het vak Engels binnenkomen?</p>	<p>Ja. Maar dat is bij alle vakken zo. De indeling op niveaus in de brugklas scheidt het kaf wel van het koren natuurlijk, maar je houdt niveaoverschillen.</p> <p>Ik vraag me ook af of dit komt door de Engelse lessen in groep 8 of door eigen interesse en algemene ontwikkeling. Het ene kind heeft gewoon meer aanleg en pikt het sneller op dan de ander, en dan heb je het nog niet eens over dyslexie e.d.</p> <p>Wat je ziet is dat de goede leerlingen dat ook graag laten zien, graag laten merken dat ze er goed in zijn. De zwakke leerlingen moet je meer durf aanleren en geruststellen, die zijn soms ook wel geïntimideerd door de leerlingen die beter zijn in Engels. Dit wordt echter nooit echt gedaan met als reden "dat hij meer Engels al heeft gehad dan ik" of iets dergelijks.</p> <p>Ik denk dat onderdeel van het vak, leerlingen een beetje vertrouwd maken met Engels en ze te durven laten spreken en ze gerust te stellen, wel iets is wat meer op de basisschool kan gebeuren. Dan hoeft het hele technische verhaal nog niet eens aan de orde te komen.</p>	<p>Ja zeker. Ik denk dat het met allerlei factoren te maken heeft; niet alleen de lessen op de basisschool. Aanleg is ook belangrijk, maar de thuissituatie net zo. Er komen hier ook leerlingen uit Harmelen en Montfoort en die staan erom bekend dat ze slecht zijn in Engels. Die leerlingen hoor je ook vaak zeggen dat hun ouders het ook niet kunnen, dus zij ook niet.</p> <p>Het is in de lessen wel eens lastig, want er zijn altijd mensen die alles meteen snappen. Die laat ik vaak gewoon doorwerken aan een andere oefening. De hele snellen laat ik een boekje lezen waar ze dan een samenvatting van moeten maken en de zwakke leerlingen geef ik vaak nog wat extra uitleg terwijl de rest bezig is. Ik denk dat je dit nooit zal kunnen voorkomen, want de een heeft er nu eenmaal meer feeling voor dan de ander.</p>	<p>Ja, dat merk je wel. Maar, leerlingen met gevoel voor Engels pikken het best snel op, ook al hebben ze het niet gehad. Voor leerlingen die dat gevoel niet hebben is het extra lastig wanneer ze het niet hebben gehad op de basisschool.</p> <p>Voor leerlingen is het soms wel eens lastig om op verschillende niveaus te beginnen, dat wekt wel reacties op, kan ze onzeker maken.</p>
<p>9 Beginnen de leerlingen in uw lessen, qua lesstof en oefening, allemaal op hetzelfde niveau?</p>	<p>Ja, we beginnen allemaal gelijk en in principe maken alle leerlingen dezelfde opdrachten.</p> <p>Ik probeer wel te differentiëren. De betere werkers mogen, als blijkt dat ze goed werken en het snappen, opdrachten overslaan of eens een vervangende opdracht maken. Ik houd wel in de gaten of ze dit niet laks maakt en of ze het echt wel volgen.</p> <p>Ook probeer ik in de keuze van de boekjes die ze in de brugklas lezen te differentiëren – de snelle en goede lezers moeten de wat moeilijkere boekjes pakken om een verslag over te maken.</p> <p>De zwakkere werkers kunnen extra workshops volgen en bij die leerlingen probeer ik wat vaker langs te gaan. Maar in principe doen we allemaal dezelfde dingen.</p>	<p>Ja. We volgen gewoon de methode en als er dingen zijn die de leerlingen al hebben gehad dan behandel ik het heel kort. Leerlingen die het niet weten geef ik dan apart nog wat uitleg. Dat is eigenlijk de enige manier waarop ik onderscheid breng tussen leerlingen. Ik kan niet hele andere opdrachten bedenken voor de leerlingen die goed zijn in Engels. Daar heb je geen tijd voor en in de les is het ook onhandig, want dan moet je verschillende groepen instructies geven en als je bij de een bezig bent zit de ander zich te vervelen. Af en toe geef ik wel eens een extra lees- of luisteropdracht.</p>	<p>Ja, het boek begint op een bepaald niveau en daar beginnen we allemaal op. Dat is dus niet op niveau 0. Maar wel een niveau dat ik van ze verwacht, dat moeten ze al hebben.</p> <p>Ik differentieer wel door sommige leerlingen de makkelijkere opdrachten ook te laten maken ter verduidelijking.</p>
<p>10 Volgt u klassikaal de methode?</p>	<p>Ja, we gebruiken <i>New Interface</i> en die methode volgen we over het algemeen. Het kost veel tijd</p>	<p>Ja. Ik ben niet de hele les klassikaal bezig. Ze moeten ook wel eens iets in tweetallen doen</p>	<p>Ja. <i>Stepping Stones</i> vind ik een goede leergang. De leergang is niet helemaal consequent, dat is</p>

	<p>om opdrachten buiten de methode om te maken, al vind ik dit wel heel leuk en goed om te doen. We doen ook niet alle hoofdstukken helemaal en we doen wel veel losse projecten buiten het boek om.</p> <p>We zijn op de WP natuurlijk niet zoveel klassikaal bezig als in het traditionele onderwijs. In de domeinen werken leerlingen in het werkboek, en op deze momenten is er ook tijd om te kijken of een kind misschien extra oefening nodig heeft of juist kan versnellen (binnen de grenzen van de planning).</p>	<p>of alleen, maar dingen als grammatica, woordjes behandel ik klassikaal. Zo weet je zeker dat iedereen de belangrijkste dingen een keer gehoord heeft.</p> <p>Leerlingen reageren hier normaal op. Zo gaat dat in de les en natuurlijk zijn ze wel eens vervelend, maar ik heb niet de indruk dat dat per se ligt aan de invulling van de les.</p>	<p>wel eens lastig.</p> <p>Ik speel hier op in door in mijn uitleg soms wat flexibeler te zijn. Maar sommige leerlingen hebben wat meer houvast nodig.</p>
<p>11 Merkt u dat leerlingen in uw lessen soms boven of onder hun niveau dat ze meenemen van de basisschool moeten werken?</p>	<p>Vooraf in het begin werken ze vaak onder hun niveau. Het kost tijd om de methode te leren kennen, we werken en nu twee jaar mee en weten nu pas echt welke stukken we sneller kunnen behandelen en welke meer aandacht verdienen.</p> <p>Wat je wel ziet is dat leerlingen vanaf de herfstvakantie wel op een niveau zitten dat bij ze past. Natuurlijk is dit voor een deel te makkelijk en een deel te moeilijk, maar dat houd je altijd bij de talen, er komt gewoon veel aanleg bij kijken.</p>	<p>Ja. Wat ik net al zei: de een weet gewoon meer dan de ander en dat merk je.</p>	<p>De leerlingen moeten op het niveau van het boek volgen. In het begin kan het wel vervelend zijn voor leerlingen die het te moeilijk vinden. Vaak is hun ervaring met Engels op de basisschool gebruikt als excuus voor leerlingen die het moeilijk oppikken.</p>
<p>12 Hebben de leerlingen aan het eind van het jaar een vergelijkbaar niveau voor het vak Engels?</p>	<p>In principe wel. Aan het eind van de brugklas merk je dat het voor de goede leerlingen meer en moeilijker leerwerk wordt, die vallen vaak wat terug en merken dat ze toch moeite moeten gaan doen. De zwakkere leerlingen hebben het hele jaar al moeite moeten doen, en plukken daar meestal de vruchten van. Het trekt redelijk gelijk, met hier en daar een uitschieter, maar dat houd je altijd natuurlijk.</p>	<p>Nee. De verschillen in niveaus zijn wel minder geworden, maar niet helemaal weg.</p>	
<p>13 Op welke kennis/vaardigheden ligt in uw lessen de nadruk? Sluiten deze aan bij de vaardigheden die de basisschool aanbiedt voor Engels?</p>	<p>In de eerste plaats veel grammatica, maar dat hangt samen met de methode die we gebruiken. Dat mag wel eens wat minder vind ik zelf.</p> <p>Verder veel luisteren en schrijven in het brugklasjaar, dat vinden we belangrijke vaardigheden om mee te beginnen. Schrijven om de grammatica te oefenen en toetsen, luisteren als vaardigheid om vertrouwd te raken met de taal. Lezen doen ze wel in de boekjes en in de methode</p>	<p>De nadruk ligt op leesvaardigheid. Zeker nu er schoolbreed van alles georganiseerd wordt om het niveau omhoog te krijgen. Ik weet niet of het aansluit want ken de methodes niet en ik ben ook nog nooit bij een overleg geweest.</p>	<p>Dat is afhankelijk van de tijd die we hebben. We hebben maar weinig tijd. Voor sommige vaardigheden hebben we te weinig tijd, bijvoorbeeld spreekvaardigheid krijgt veel te weinig tijd.</p> <p>Lezen doen we regelmatig, we zijn veel met boekjes bezig. De methode bevat veel luistervaardigheid. Het boek werkt met <i>Stones</i> waar de leerlingen mee werken.</p> <p>Ik werk door tijdgebrek niet altijd</p>

	natuurlijk.		zoals ik dat zou willen. Ze hebben maar 1 uur in de week, en dat is echt heel weinig.
Thema 3			
14 Is de doorlopende leerlijn een onderwerp dat leeft binnen de sectie Engels? Of heeft het uw persoonlijke interesse?	<p>Nee, de leerlijn van groep 8 naar de brugklas is nooit een punt van discussie geweest. De leerlijn binnen de school zelf natuurlijk wel. Ik denk er zelf wel over na, zou graag meer overleg zien tussen brugklasdocenten en docenten uit groep 8, maar ik zou niet weten hoe dit te organiseren.</p> <p>Nu je veel hoort over scholen die gaan werken met een versterkt aanbod aan Engels zou het wel noodzakelijk zijn dat wij als brugklasdocenten daar weet van hebben, dan is een goede overdracht handig en zal dit moeten worden besproken in de sectie.</p>	Nee. Er moet ooit wel eens over gesproken zijn, want er is een instaptoets ontwikkeld maar ik heb hem bijvoorbeeld nog nooit afgenomen, dus er ligt niet veel nadruk op. Het komt ook nooit ter sprake op vergaderingen.	<p>Nee. Ik ben daar wel heel benieuwd naar. Maar we krijgen van zoveel basisscholen leerlingen, ik zou niet weten hoe je dat moet organiseren. Het is niet echt een onderwerp van gesprek.</p> <p>Het is gewoon zo, het is al jaren zo, en de leerlingen komen altijd wel weer op niveau. Toen ik elf jaar geleden begon was dat al zo en het is nog steeds zo.</p> <p>Toch is het wel vervelend, want je zit met hele grote niveaoverschillen. We proberen dat zelf zoveel mogelijk op te lossen.</p> <p>Maar het zou goed zijn om dat eens te bespreken met de leerkrachten van de basisschool.</p>
15 De conclusie uit vorig onderzoek luidt dat er een slecht doorlopende leerlijn voor het vak Engels bestaat. In hoeverre merkt u dit in uw dagelijkse praktijk?	Zie vraag 8	Zie vraag 8	Zie vorige vragen (?)
16 Vindt u dat er veel/iets veranderd is aan de leerlijn Engels basisschool/v oortgezet onderwijs in de tijd dat u voor de klas staat?	Ik geef 3 jaar les, en ik vind het niet erg veranderd. Wel ten opzichte van mijn eigen niveau toen ik uit groep 8 kwam – de leerlingen weten nu veel meer theorie, grammatica, en zijn veel vaardiger dan ik zelf en mijn leeftijdgenoten vroeger waren.	Dat kan ik niet echt zeggen. Ik geef pas een jaar les en merk niet echt dat er wat aan gedaan wordt. Het zou mooi zijn als die leerlijn vloeiend loopt, maar ik zie dat nog niet gebeuren.	
17 Bij wie vindt u dat de verantwoordelijkheid voor een goede doorlopende leerlijn ligt? En waarom?	De middelbare scholen en basisscholen zouden in hun beleid daar grotendeels verantwoordelijk voor zijn. Een duidelijker beleid, met concretere kerndoelen voor basisonderwijs maar ook voor de basisvorming zou de aansluiting misschien beter maken.	Bij de brugklasdocenten en leerkrachten van groep 8, omdat zij degenen zijn die daadwerkelijk lesgeven en zijn hebben er het meeste invloed op.	<p>Het is belangrijk dat de scholen bij elkaar komen, maar dat is niet makkelijk te organiseren. Ik weet ook niet wie dat zou moeten organiseren.</p> <p>Ik vind wel dat de basisschool de plicht heeft Engels te geven.</p> <p>Het is moeilijk om de</p>

	Toch heb ik weinig "echte" problemen met hoe het nu gaat, de werkers worden tenslotte getoetst op wat ze bij mij leren en niet beoordeeld op wat ze al weten vanuit de basisschool.		schuld/verantwoordelijkheid aan te wijzen of te zeggen wie nu de eerste stap gaat zetten.
--	---	--	---